

KRETINGOS RAJONO KURMAIČIŲ PRADINĖS MOKYKLOS IŠORINIO VERTINIMO TRUMPOJI ATASKAITA

IŽANGA

Vizito laikas – 2018 m. gegužės 21–23 d.

Vizito tikslas – mokyklos veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Išorės vertintojų komanda:

Margarita Pavilionienė – vadovaujančioji vertintoja;

Violeta Karalienė, Nijolė Balčikonytė.

Vizito metu stebėtos 24 veiklos, įskaitant formaliojo ugdymo ir neformaliojo švietimo užsiėmimus, renginius. Vertinimo metu gilintasi į mokinių, mokytojų ir specialistų veiklą pamokose, mokyklos vadovų, klasių vadovų ir aptarnaujančio personalo darbą, kalbėtasi su Mokyklos, Metodine, Mokytojų tarybomis, įsivertinimą koordinuojančia grupe, Vaiko gerovės komisija, bibliotekos darbuotoja, pagalbos specialiste, mokinių tėvais. Analizuota mokyklos veikla, nagrinėti mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimo dokumentai. Darbe vadovautasi Mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, veiklos išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu (2016 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. V-1167 redakcija), Mokyklų išorės vertintojų elgesio kodeksu, informacijos fiksavimo formomis, naudotasi Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodikoje aprašytais bendrojo ugdymo mokyklos veiklos rodikliais.

Išorės vertintojų komandos manymu, rekomenduojamus patobulinimus Kretingos r. Kurmaičių pradinė mokykla gali įgyvendinti panaudodama savo vidaus išteklius.

MOKYKLOS KONTEKSTAS

Kurmaičių pradinė mokykla yra Kretingos seniūnijoje, Kurmaičių kaime, kuris nuo rajono centro nutolęs 5 km. 2017 m. sausio 1 d. duomenimis, mokyklai priskirtoje aptarnavimo teritorijoje gyveno 1009 gyventojai. Patogi geografinė padėtis ir geras susisiekimas sudaro galimybę ugdymo įstaigą lankyti vaikams ne tik iš mokyklai priskirtų aptarnavimo teritorijų, bet ir iš Kretingos. Pagal žurnalo „Reitingai“ atliktus vertinimus, Kurmaičių pradinė mokykla 2 metus iš eilės patenka į šalies mokyklų, geriausiai išlaikančių mokinius, dešimtuką. Mokyklos klasėse – vidutiniškai po 14 mokinių. Nemažai Kurmaičiuose gyvenančių tėvų važiuoja dirbti į Kretingą, Klaipėdą, tačiau vaikų neišveža į mokyklas mieste, Kurmaičių kaimo mokyklinio amžiaus vaikai lanko savo mokyklą. Be to, yra ugdytinių, kuriuos tėvai į Kurmaičius atveža iš Kretingos. Nuo 2018 m. rugsėjo 1 d. mokykla ketina suformuoti dar vieną pirmokų klasę, nes jau dabar aišku, kad norinčių mokytis pirmokų bus kur kas daugiau, nei galėtų tilpti vienoje klasėje.

Dauguma mokinių auga pilnose, socialiai saugiose šeimose, tačiau apie 15 proc. šeimų vienas iš tėvų yra bedarbis. Kurmaičiuose veikia keletas stambių verslo įmonių: privati medienos perdirbimo įmonė UAB „P. Varkojis ir KO“, UAB „Rasa“, yra keletas ūkininkų, kur dirba dalis mokinių tėvų.

Mokykla puoselėja tradicijas: dar nuo 2002 m. spausdintiniuose šaltiniuose yra minimi tokie mokyklos renginiai kaip Kaziuko mugė, kalėdinės vakaronės, šventė „Mano augintiniai“, bendros vaikų ir senelių vakaronės, dėdės Derliaus paradas. Šios šventės švenčiamos iki šių dienų.

STIPRIEJI MOKYKLOS VEIKLOS ASPEKTAI

1. Mokyklos pažangos stebėsenos sistemingumas (1.2.2. – 3 lygis, nurodytas aspektas – 4 lygis). Mokykloje aptarti mokinių individualios pažangos stebėjimo, fiksavimo būdai ir nutarta kiekvienam mokytojui priimtinu būdu fiksuoti konkrečius mokinio pasiekimus ir pažangą. Mokyklos direktorės iniciatyva parengtas individualios mokinio pažangos pokyčio projektas „Individualios

mokinio mokymosi sėkmės link“, kurio pagrindu sukurta individualios mokinio mokymosi sėkmės skatinimo sistema (IMMS). Tėvų susirinkimuose tėvams pateiktos rekomendacijos, kaip su vaikais aptarti ugdymosi pažangą (pvz., teirautis, kaip vaikui sekėsi, ką sužinojo pamokoje ir pan.). Pažymėtina, kad mokytojai aptaria NMPP rezultatus, susitaria dėl priemonių mokinių pasiekimams gerinti. Nustatyta, kad Mokytojų tarybos posėdžiuose ir Metodinės tarybos pasitarimuose aptariamais ir analizuojami signalinių pusmečių, pusmečių, mokslo metų rezultatai. Mokykloje susitarta dėl mokytojų ir pagalbos specialisto individualios pagalbos mokymosi spragų turintiems mokiniams. Visa tai leidžia teigti, kad nuolatinė mokinių rezultatų stebėseną sukuria optimalias sąlygas gerinti mokinių pasiekimus, siekti jų mokymosi pažangos, todėl mokyklos pažangos stebėsenos sistemingumas yra vertinamas kaip vienas stipriųjų mokyklos veiklos aspektų. Tai įrodo, kad mokykla pakankamai veiksmingai įgyvendina antrąjį Valstybės švietimo 2013–2022 m. strategijos tikslą – įdiegti duomenų analizę ir įsivertinimą grįstą švietimo kokybės kultūrą.

2. Pagalba mokiniui (2.1.3. – 3 lygis, nurodytas aspektas – 4 lygis). Kilus ugdymosi, psichologinių, socialinių problemų, mokiniai sulaukia veiksmingos specialistų pagalbos. Į šį procesą įtraukiami ir mokinių tėvai: motyvacijos stokojančių mokinių mokymosi ir lankomumo problemos aptiriamos trišaliuose pokalbiuose „Mokytojas–mokinys–tėvai“. Mokykla bendradarbiauja su Kretingos rajono švietimo centro Pedagoginės psichologinės pagalbos skyriumi. Pagal iš anksto sudarytą grafiką du kartus per mėnesį į mokyklą atvyksta psichologas, kuris konsultuoja mokytojus, mokinius, tėvus, veda klasių valandėles, dalyvauja tėvų susirinkimuose. Išorinio vertinimo savaitę visose stebėtose pamokose SUP mokiniams teikta veiksminga pagalba – pagal poreikį individualizuotos užduotys, teiktos konsultacijos. Nustatyta, kad konsultacijos mokymosi problemų turintiems mokiniams padėjo pagerinti matematikos, lietuvių kalbos individualius mokinių pasiekimus. Surinkti faktai leidžia teigti, kad pagalba mokiniui yra vienas stipriųjų mokyklos veiklos aspektų.

3. Mokymosi įprasminimas (2.2.1. – 3 lygis, nurodytas aspektas – 4 lygis). Išsami stebėtų pamokų analizė rodo, kad tinkamai parinktas ugdymo turinys, kai mokomoji medžiaga sieta su mokinių patirtimi, grįsta ryšiais su gyvenimiška aplinka, kaip stiprusis pamokos aspektas išskirtas 10 (50 proc.) stebėtų pamokų ir kitų veiklų. Vertinimo savaitę nustatyta, kad 2016–2017 m. m. įvairinant ugdymo veiklas ir skatinant savarankišką mokinių mokymąsi, mokytojai ugdymo procese naudojo projektais grįstą mokymo(si) metodą, organizavo tiriamąsias veiklas, daugelio dalykų užduotis siejo su gyvenimo praktika. Planuojant pamokas ir kitas veiklas, tikslingai įprasminamas mokymasis, t. y. sudaromos sąlygos mokiniams pažinti aplinką, ugdytis realiam gyvenimui aktualius gebėjimus.

4. Ugdymas mokyklos gyvenimu (2.3.2. – 4 lygis). Mokykloje netrūksta įvairių renginių, t. y. projektų, išvykų, švenčių. Mokykloje sudarytos galimybės vaidinti, šokti, dainuoti. Mokiniams sudarytos sąlygos lankyti įvairius neformaliojo švietimo būrelius ne tik vietoje gyvenantiems mokiniams, bet ir mokykliniu autobusu vežamiems, nes autobuso maršrutas derinamas su būrelių veiklos laiku. Mokykloje tvyro darbinis mokymosi šurmuly, tačiau taip pat laikomasi taisyklių ir darbo ritmo. Mokiniai mandagūs, noriai bendrauja, aktyviai dalyvauja pamokose. Mokiniai turi galimybę išreikšti savo nuomonę, dalyvauti priimančiais sprendimus dėl mokyklos veiklos organizavimo, dėl bendrų sprendimų priėmimo ir vykdymo. Mokinių elgesio, drausmės, tvarkos palaikymu mokykloje rūpinasi budintys mokytojai ir administracija. Mokyklos renginių įvairovė, mokinių ir mokytojų tarpusavio santykiai bei tvarka mokykloje padeda tobulinti mokinių bendrąsias kompetencijas, skatina asmenybės ūgtį, todėl rodiklis „Ugdymas mokyklos gyvenimu“ vertinamas kaip stiprusis mokyklos veiklos aspektas.

5. Įranga ir priemonės (3.1.1. – 4 lygis). Mokykla aprūpinta šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis: visose klasėse yra „Smart“ išmanieji ekranai, visų mokytojų ir administracijos darbo vietos kompiuterizuotos. Mokyklos kompiuteriai prijungti prie internetinio ryšio. Bibliotekoje įrengta informacinių technologijų kompiuterių klasė. 19 (95 proc.) stebėtų pamokų buvo sukurtos labai geros ir geros ugdymo(si) aplinkos. Išsami stebėtų pamokų protokolų analizė atskleidė, kad klasėse esantys kompiuteriai, „Smart“ ekranai tikslingai naudoti mokomojo dalyko turiniui perteikti, mokymo(si)

medžiagai vizualizuoti, ugdymo(si) veiklai pajavairinti, mokinių mokymosi motyvacijai kelti. Ugdymo(si) aplinkų pamokose vertinimų vidurkis aukščiausias – 3,25 (iš 4). Mokymosi priemonių įvairovė ir šiuolaikiškumas kaip stiprusis pamokos aspektas fiksuotas 8 (40 proc.) pamokose. Apibendrinę surinktus faktus, vertintojai daro išvadą, kad mokykloje turimos įrangos ir priemonių įvairovė padeda kurti šiuolaikišką ugdymo(si) aplinką ir yra tikslingai panaudojama ugdymo(si) tikslams pasiekti, todėl tai yra vienas iš stipriųjų mokyklos veiklos aspektų.

6. Mokymasis ne mokykloje (3.2.1. –4 lygis). Ugdymo procesui optimaliai panaudojamos įvairios patalpos. Vertinimo savaitę pastebėta, kad pamokos vedamos tiek mokyklos erdvėse, tiek ir už mokyklos ribų, pvz., lauko klasėje, lauko skaitykloje, vietos bendruomenės stadione ir kitose aplinkose. 2017 m. mokykla didelį dėmesį skyrė naujų edukacinių erdvių įkūrimui. Laimėjus projektą „Sveikatiada“ ikimokyklinio ugdymo grupės auklėtojos iniciatyva įkurta edukacinė erdvė „Vaistažolių lysvė“, mokyklos bibliotekininkės dėka įrengta „Lauko skaitykla“, mokytojų iniciatyva įrengta edukacinė erdvė „Meteorologinė stotelė“, mokyklos vaikų žaidimų aikštelėje pastatyta nauja pavėsinė, pradėtas alėjos „Eglė – žalčių karalienė“ sodinimas. Ugdymo procesas organizuojamas ne tik mokyklos teritorijoje, bet ir mokinių tėvų darbovietėse, muziejuose, ant piliakalnio ir kt. Mokykloje įkurtomis naujomis edukacinėmis erdvėmis naudojasi 100 proc. mokytojų. Dažnos mokinių išvykos į Kretingos Motiejaus Valančiaus viešosios bibliotekos Kurmaičių filialą, Kretingos rajono kultūros centro Kurmaičių skyrių.

7. Planų gyvumas (4.1.1. – 3 lygis, nurodytas aspektas – 4 lygis). Rengiant 2017–2018 m. m. ugdymo planą atsižvelgta į 2017 m. nacionalinio mokinių pasiekimų patikrinimo ir 1, 3 kl. mokinių diagnostinių testų rezultatus. Išanalizavus mokyklos veiklos dokumentus, nustatyta, kad mokytojų kvalifikacijos tobulinimo prioritetai derinami su metiniais veiklos planais. Pokalbiuose su vertintojais mokyklos vadovės ir mokytojai kaip didžiausią sėkmę nurodė nuoseklią individualios mokinio mokymosi pažangos stebėseną. Vertintojų atlikta išsami mokyklos pateiktų 2016–2017 m. m. mokytojų veiklos savianalizės anketų analizė atskleidė, kad visi mokytojai įsivertina, kaip įgyvendintos mokyklos vadovo rekomendacijos dėl kvalifikacijos tobulinimo, kaip sekėsi įgytas žinias pritaikyti savo darbe, kas pavyko, ką reikėtų patobulinti, kokios veiklos stipriosios pusės ir kt. Darytina išvada, kad planų, programų laikymasis ir įgyvendinimas yra kryptingas ir akivaizdus visoje mokyklos veikloje, tai turi teigiamos įtakos sėkmingam kiekvieno vaiko mokymuisi.

8. Lyderystė (4.1.2. – 4 lygis). Mokyklos vadovės yra mokyklai išipareigoję žmonės, imasi tiesioginių veiksmų strategijai ir veiklos programoms įgyvendinti. Išsiaiškinta, kad mokyklos direktorė ir jos pavaduotoja ugdymui, deleguodamos strateginių bei metinių veiklos planų rengimą mokytojų darbo grupėms, į planuose sutartų uždavinių įgyvendinimo procesą įsitraukia atliktamos veiklos priežiūrą, stebėseną, teikdamos pagalbą arba tiesiogiai dalyvaudamos veikloje. Iš „Mokyklos pažangos“ anketos vertintojai išsiaiškino, kaip mokytojai gauna grįžtamąjį ryšį: „dažnai – iš administracijos ugdomojo konsultavimo; rečiau – iš atvirų pamokų, kolegialaus stebėjimo ir IQES grįžtamojo ryšio“. Pažymėtina, kad direktorė ir jos pavaduotoja ugdymui kasmet analizuoja mokytojų „Kvalifikacijos tobulinimo ir veiklos savianalizės“ anketas, pateikia rekomendacijų (pavyzdžiui: „tęsti projektais grįstą mokymą, stiprinti klasės savivaldą, daugiau dėmesio skirti mokinių kritinio mąstymo ugdymui, įvairinti darbo su klase formas“ ir pan.), pokalbiuose dalyvavusių mokytojų ir tėvų tvirtinimu, vadovės kasdieniu elgesiu demonstruoja sutartas mokyklos vertybes ir socialinius, emocinius gebėjimus. Darytina išvada, kad įstaigos vadovių veikla kryptingai telkia bendruomenę pokyčiams ir inovacijų diegimui ugdymo srityje, jų išipareigojimais susitarimams yra veiksmingi ir turi įtakos mokinių ugdymo(si) pažangai.

9. Veikimas kartu (4.2.1. – 4 lygis). Mokyklos personalas (administracija, mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai) laiko save viena komanda, dirbančia kartu ir siekiančia bendrų tikslų. Vertintojai pastebėjo, kad mokyklos bendruomenė savo santykius grindžia tolerancija, geranoriškumu vienas kitam ir kolegialia pagalba. Mokyklos administracijos nariai, mokytojai, specialistai ir kitas personalas geranoriškai bendrauja ir bendradarbiauja tarpusavyje. Mokykla turi komandinio darbo patirties – veikia Metodinė taryba, Mokyklos taryba, Vaiko gerovės komisija. Šios

mokyklos mokytojai turi potencialą kolegialiam mokymuisi, noriai dalijasi savo patirtimi, žiniomis, idėjomis. Mokykloje vykę kvalifikacijos užsiėmimai sudaro galimybių mokytojams mokytis drauge ir vieniems iš kitų. Tokia kvalifikacijos tobulinimo forma kaip kolegialus mokymasis mokykloje yra priimtina ir tinkamai vykdoma. Kolegiali pagalba ir kryptingas mokymasis planuojami kiekvienų mokslo metų pabaigoje mokytojams pildant savianalizės anketas, kuriose aptariamai stiprieji ir tobulintini kiekvieno mokytojo veiklos aspektai, vėliau pagal tai planuojamas mokymasis. Mokyklos bendradarbiavimo kultūra leidžia siekti bendrų tikslų ir daro pozityvią įtaką mokyklos veiklos kokybei. Atsižvelgiant į tai, kad 85 proc. visų mokykloje stebėtų pamokų įvertintos kaip bandymas dirbti šiuolaikiškai, galima konstatuoti, kad dauguma mokyklos mokytojų savo gerą patirtį galėtų skleisti kitiems.

10. Bendradarbiavimas su tėvais (4.2.2. – 4 lygis). Mokykloje sudarytos geros sąlygos tėvams lankytis mokykloje, jie kviečiami į renginius, skatinami dalyvauti mokyklos savivaldoje. Mokytojos organizuoja švietėjiško pobūdžio užsiėmimus tėvams, paskaitą skaitė psichologė. Be tradicinių bendradarbiavimo su tėvais būdų – organizuojamų klasių tėvų susirinkimų, individualių pokalbių su mokytojais, mokykla ieško paveikesnių bendradarbiavimo su tėvais formų. Mokykla siekia įtraukti tėvus į jų vaikų ugdymosi procesą: skatina padėti vaikams išsikelti ambicingus ugdymosi tikslus ir jų siekti, domėtis vaikų ugdymosi rezultatais. Mokiniai nepraleidžia pamokų be pateisinamos priežasties, tikėtina, kad tai tėvų atsakomybės ir konstruktyvaus mokytojų ir tėvų bendradarbiavimo rezultatas. Faktas, kad mokykloje didėja mokinių skaičius, rodo, jog mokyklos veikla tenkina tėvų poreikius. Atsižvelgiant į pateiktus duomenis daroma išvada, kad bendradarbiavimas su tėvais yra vienas stipriųjų mokyklos veiklos aspektų.

TOBULINTINI MOKYKLOS VEIKLOS ASPEKTAI

1. Mokinio pažangos visybiškumas ir pastovumas (1.2.1. – 3 lygis). 20 proc. pamokų per mažai dėmesio skirta asmeninei mokinio pažangai išsiaiškinti. Pamokų stebėjimo protokolų analizė parodė, kad daugumoje (80 proc.) pamokų mokytojai planavo ugdyti mokinių bendrąsias bei asmenines kompetencijas, tačiau šiai ugdymo veiklai stigo sistemingumo. Nors pokalbyje su Mokytojų taryba paaiškėjo, kad mokinių akademinį / mokymosi pasiekimų kaita yra stebima, fiksuojama, aptariama Mokytojų tarybos bei Mokyklos tarybos posėdžiuose, tačiau individualūs mokinių pasiekimai bendrųjų bei asmeninių kompetencijų srityje dar nėra tapę mokyklos veiklos prioritetu. Tikėtina, kad visose mokyklinio ugdymo srityse akcentuojant tiek akademinę, tiek asmeninių ir bendrųjų kompetencijų pažangą, sistemingai informuojant mokinius apie jų pasiekimus ir daromą pažangą ne tik mokymosi, bet ir kitose srityse, būtų užtikrintas kiekvieno mokinio optimalus pažangos tempas, sudarytos itin palankios sąlygos mokiniams atpažinti pažangą, išgyventi sėkmės pojūtį, kas skatintų juos išmokti vis sudėtingesnių ir naujų dalykų, teiktų augimo džiaugsmą.

2. Diferencijavimas, individualizavimas, suasmeninimas (2.2.2. – 3 lygis). Išanalizavus mokyklos pateiktą informaciją, mokyklos veiklos dokumentus, pasikalbėjus su Mokyklos tarybos, VGK, Metodinės tarybos nariais ir direktorės pavaduotoja ugdymui, nustatyta, kad mokykloje pripažįstamos mokinių skirtybės, ugdymosi poreikiai, interesai, tačiau vertinimo savaitę pamokose stebėtas tradicinis ugdymo turinio diferencijavimas, kai specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams skirtos lengvesnės užduotys ar mažintas užduočių kiekis, o gabesniųjų mokinių ugdymui skirta nepakankamai dėmesio. 4 pamokose (20 proc.) šis veiklos aspektas – ugdymo diferencijavimas, individualizavimas, suasmeninimas – įvardintas kaip tobulintinas. Akivaizdu, kad diferencijavimas, individualizavimas bei suasmeninimas leistų kiekvienam mokiniui patirti mokymosi džiaugsmą ir sėkmę. Atsižvelgiant į tai vertintojai siūlo sustiprinti šią veiklos sritį. Mokytojai, vykdydami ugdymo plane fiksuotus susitarimus, pamokose turėtų labiau atsižvelgti į mokinių skirtybes. Tikėtina, kad tai turėtų įtakos kiekvieno mokinio pasiekimams ir pažangai.

3. Savivaldumas mokantis (2.3.1. – 3 lygis). Didžiojoje dalyje pamokų beveik visi mokiniai buvo aktyvūs, noriai įsitraukė į dialogą su mokytoju, atsakingai atliko jiems skirtas užduotis, tačiau

mokinių mokymosi savivaldumas – gebėjimas keltis mokymosi tikslus, atsakomybės už savo mokymąsi prisiėmimas, įsitraukimas į mokymąsi, aktyvumo išlaikymas – stebėtas tik 20 proc. pamokų. Verta pabrėžti, kad atsakingai vykdydami mokytojų nurodymus mokiniai vis dėlto neturi galimybių ugdyti mokėjimo mokytis kompetencijų, nes jie nėra skatinami iš esmės planuoti savo mokymosi, jiems nesuteikiama galimybė rinktis užduočių, informacijos šaltinių, veiklos pobūdžio ir pan. Išvardinti faktai leidžia daryti išvadą, kad mokinių savivaldumas mokantis yra tobulintinas veiklos aspektas. Jei mokytojai sudarytų galimybių mokiniams aktyviau dalyvauti pamokoje, pasirinkti tinkamus užduoties atlikimo būdus, jų pasitikrinimo formas, atlikimo laiką, tikėtina, mokiniai aktyviau ir tikslingiau siektų pažangos, įgytų savivaldaus mokymosi patirties. Reflektuodami individualią mokymosi patirtį, mokiniai stiprintų gebėjimą įsivertinti mokymosi gilumą ir tinkamumą.

4. Vertinimo kriterijų aiškumas (2.4.1. – 3 lygis). Kaip tobulintinas aspektas, vertinimas ugdymui fiksuotas 15 (75 proc.) pamokų, kuriose vertinimo kriterijai buvo nepakankamai aiškūs arba neaptarti su mokiniais. Pamokos pradžioje nesusitarus dėl mokymosi sėkmės kriterijų, nebuvo galimybių veiksmingai stebėti ir vertinti individualią kiekvieno mokinio pažangą pamokoje. Jeigu mokyklos bendruomenė atidžiau išdiskutuotų mokyklos „Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo tvarkos apraše“ pateiktas vertinimo nuostatas, aptartų ir priimtų konkrečius sprendimus, dėl vertinimo kriterijų pamokose, tikėtina, jog tai padėtų gerinti mokinių motyvaciją, sudarytų sąlygas kiekvienam mokyti pagal išgales, greičiau padaryti pažangą, pagerinti pasiekimus.

5. Mokinių įsivertinimas (2.4.2. – 3 lygis). Vertinimo savaitės metu daugumoje stebėtų pamokų mokytojai organizavo mokinių įsivertinimą, tačiau ši veikla buvo nepakankamai kryptingai orientuota į kiekvieno mokinio poreikių išsiaiškinimą ir didesnės pažangos siekį. Vertinimo savaitės metu daugumoje pamokų mokytojai naudojo ūgties skales, tačiau dėl pamokos laiko vadybos trūkumų jos dažniausiai neapibendrintos, mokinių pasiekimai nereflektuoti. Pamokos apibendrinimo metu dažniausiai akcentuotas mokymo turinys, veikla, savijauta, o ne mokinio pažanga ir pasiekimai. Apibendrinant stebėtas pamokas vyravo klausimai: „kas teisingai atlikote užduotį?“, „ar pasiekėme pamokos uždavinį?“, „ar mums pavyko?“, „kaip jaučiatės?“. Tik pavieniais atvejais pateikti kritinį mąstymą ugdantys klausimai: „kodėl taip galvoji?“, „ką darytum kitaip?“. Tikėtina, kad tikslingas mokinių įsitraukimas į mokymosi pasiekimų įsivertinimą, pasiektų rezultatų apmąstymą darytų teigiamą poveikį mokinių asmeninės pažangos augimui, skatintų prisiimti daugiau atsakomybės už savo mokymąsi.